

Raniżowskie

Wieści

Nr 4 (14)
Kwiecień 1998
Cena 1,00 zł.

Wesołego Alleluja

niebieski gospodarz

w wielkanocne rano
obchodził Chrystus wiosenne zasiewy
z miedz
z dróg rozstajnych
przyglądał się wschodzącym owsom
jęczmieniom
kłaniały się nisko wschodzące roślinki
z radosnym na ustach śpiewem
jego stopom
uśmiechniętej twarzy
błogosławiącym dłoniom

a kiedy dzwony się ozwały
dzwony z wieży na rezurekcję
cudownie zmienił swe szaty białe
a szarą chłopską kapotę
i razem z wieśniaczymi gromadami
z bijącym radośnie sercem
podążył ku kościołowi
ciężkim
strudzonym
oracza krokiem.

Jan Pocek

W NUMERZE: *BUDŻET GMINY RANIŻÓW* *ZARZĄDZENIE SOŁTYSA WSI RANIŻÓW*
*GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH* *JAK POLACY PIJĄ?* *Z PRZESZŁOŚCI RANIŻOWA - RANISCHAU*
ZWYCZAJE I OBRZĘDY WIELKANOCNE *RUP INFORMUJE - Z MYŚLĄ O
NIEPEŁNOSPRAWNYCH* *KONKURSY KULTURALNE* *ROLNICZE PRZYPOMNIENIA*
MODERNIZACJA OPRYSKIWACZY - WAŻNE DLA ROLNIKÓW *KALENDARZ
BIODYNAMICZNY* *UBEZPIECZENIA ROLNICZE* *KOMINIKATY I OGŁOSZENIA* *SPORT*
PRZYSŁOWIA I PROGNOZY

ZARZĄDZENIE Nr 1/98
Sołtysa wsi Ranizów z dnia 1 kwietnia 1998 roku
w sprawie osiedlania się nowych mieszkańców.

Na podstawie art. 13, ust. 2 i 3 ustawy z dnia 5 maja 1998 r. o działalności sołtysów (Dz.U. Nr 152, poz. 765) oraz art. 10 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz.U. Nr 14, poz. 85) zarządza się, co następuje:

§ 1

W celu uregulowania i prowadzenia właściwej gospodarki demograficznej w sołectwie Ranizów, wszystkich nowo przybyłych, a chcących zamieszkać w sołectwie, zobowiązuje się do:

1. Zgłoszenie faktu chęci zamieszkania w sołectwie Ranizów,
2. Zgłoszenia u Sołtysa wsi Ranizów faktu zamieszkania wraz z dowodem zameldowania wydanym przez właściwy Urząd w celu kontroli i odbioru budynku pod względem ilości parapetów.

§ 2

Małżeństwa podlegające zapisowi § 1 zamierzające powiększyć rodzinę winny zgłosić się do Sołtysa wsi Ranizów celem wydania zezwolenia na dopełnienie powyższego obowiązku.

§ 3

Mieszkańcy, którzy nie dopełnią obowiązków wymienionych w § 1 i 2 nabędą prawo pełnoprawnego mieszkańca sołectwa po upływie 20 lat.

§ 4

Mieszkańcy, którzy wprowadzili się przed dniem 1 kwietnia 1998 roku zobowiązani są do uregulowania obowiązku wymienionego w § 1 i 2 w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie zarządzenia.

§ 5

Mieszkańcy, którzy w terminie dopełnią obowiązków wymienionych w § 1 i 2 otrzymają od Sołtysa wsi zawsze przed terminem nakaz podatkowy oraz zaświadczenie o odbiorze budynku, które upoważniać będzie do zapłacenia podatku poza kolejną.

§ 6

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1998 roku.

Sołtys wsi Ranizów

Edward Watocha

PRZECZYTANE... PODSŁUCHANE...

Na podstawie rankingu gmin województwa rzeszowskiego pod względem poziomu rozwoju gospodarczego sporządzonego przez mgr Małgorzatę Stec z Filii UMCS w Rzeszowie („Super Nowości” z dn. 25.03.1998 r.), gmina Ranizów uplasowała się na 30. miejscu. Autorka opracowania uwzględniła 19 parametrów, w tym poziom bezrobocia, liczbę przemysłowych podmiotów gospodarczych, nakłady inwestycyjne, przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania, liczbę ośrodków zdrowia i lekarzy, punktów sprzedaży detalicznej, abonentów telefonicznych. Na dalszych miejscach znalazły się takie gminy, jak: Sokółów Młp. (33), Stary Dzikowiec (35), Niwiska (36), Kamień (39), Cmolas (40).

(sas)

Z PRAC RADY GMINY

W dniu 16 marca 1998 roku na XL sesji Rada Gminy uchwaliła budżet gminy na 1998 rok.
Przedstawia się on następująco:

	<u>KWOTA</u>	<u>% udział</u>
<u>DOCHODY BUDŻETU GMINY RANIŻÓW</u>	5.817.091 zł.	100,00 %
1. Podatki i opłaty lokalne	397.000 zł.	6,82 %
z tego:		
- podatek rolny od rolników	186.000	3,20
- podatek leśny	5.000	0,09
- podatek od nieruchomości od podmiotów gospodarczych	136.000	2,34
- podatek od środków transportowych (samochody ciężarowe i autobusy)	13.000	0,22
- wpływy z karty podatkowej (prywatne podmioty gosp. rozliczane wg ryczału)	20.000	0,34
- wpływy z opłaty skarbowej (sprzedaż znaków skarbowych)	35.000	0,60
- opłaty lokalne (za sporządzanie testamentów)	2.000	0,03
2. Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa	801.498 zł.	13,78 %
z tego:		
- podatek dochodowy od osób fizycznych (<i>15 % podatku dochodowego od osób fizycznych przekazywanego do gminy z Ministerstwa Finansów</i>)	800.498	13,76
- podatek dochodowy od osób prawnych	1.000	0,02
3. Subwencje z budżetu państwa	3.752.875 zł.	64,51 %
z tego:		
- subwencja drogowa	53.433	0,92
- subwencja ogólna	3.699.442	63,59
w tym:		
- na zadania oświatowe	2.449.464	42,11
4. Dotacje celowe z budżetu państwa	552.118 zł.	9,49 %
z tego:		
- dotacja na finansowanie zadań bieżących zleconych gminie przez UW	552.118	
5. Dochody z majątku gminy	133.000 zł.	2,29 %
z tego:		
- wpływy ze sprzedaży mienia komunalnego (sprzedaż drzewa)	100.000	1,72
- wpływy z dzierżawy mienia komunalnego (za „spaśne”, dzierżawa hotelu)	25.000	0,43
- wpływy z wynajmu autobusu	5.000	0,08
- wpływy z dzierżawy terenów łowieckich	3.000	0,05
6. Środki na dofinansowanie zadań gmin ze źródeł pozabudżetowych	150.000 zł.	2,58 %
z tego:		
- Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki (dotacja na salę gimnastyczną w Woli Ranizowskiej)	150.000	
7. Pozostałe dochody	30.600 zł.	0,53 %
<u>WYDATKI BUDŻETU GMINY RANIŻÓW</u>	6.609.771 zł.	100,00 %
1. Rolnictwo	60.000 zł.	0,91 %
w tym:		
- dopłata do inseminacji 8 zł. do 1 szt.	5.000	
- spółki wodne - dopłata do utrzymania urządzeń melioracyjnych (udroźnienie kanałów)	15.000	
- dopłata do:		
materiału siewnego 20 zł. do 1 q, ziemniaków 5 zł. do 1 q, wapnowania 50 zł. do 1 t	21.500	

ciąg dalszy na stronie 4

ciąg dalszy ze strony 3

- dopłata do Lecznicy Samorządowej w Raniżowie	18.000	
2. Leśnictwo	10.000 zł.	0,15 %
<i>(wydatki związane z zakupem sadzonek do lasów mienia gminnego, wykonaniem operatów, ochroną lasów)</i>		
3. Transport	200.000 zł.	3,03 %
<i>(kontynuacja odnowy drogi wojewódzkiej Wola Raniżowska - Pozduć, budowa chodnika w Raniżowie - „Piaskach”, remonty cząstkowe wszystkich dróg gminnych, wykup dróg osiedlowych w Raniżowie)</i>		
4. Łączność	10.000 zł.	0,15 %
<i>(niektóre prace w ramach zadań własnych gminy w celu przyspieszenia procesu telefonizacji)</i>		
5. Gospodarka komunalna	1.130.359 zł.	17,10 %
w tym:		
- dotacja do ZGK z przeznaczeniem na oświetlenie ulic, wywóz nieczystości, utrzymanie mieszkań komunalnych	60.000	
- wydatki na finansowanie inwestycji: wodociąg Posuchy - Korczowiska - zapłacenie długu z roku poprzedniego, oczyszczalni ścieków, gazociągu - kontynuacja Raniżowa i Woli Raniżowskiej z Porębami Wolskimi	1.070.359	
6. Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne	100.000 zł.	1,51 %
w tym:		
- bieżące funkcjonowanie OSP, dofinansowanie adaptacji pomieszczeń w remizach w Raniżowie i Mazurach, wymiana syreny w Raniżowie, pokrycie kosztów łączności selektywnej w Woli Raniżowskiej w związku z wejściem tej jednostki do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego	65.000	
- budowa domu ludowego - remizy OSP w Staniszewskim	30.000	
- utrzymanie przystanków	5.000	
7. Oświata i wychowanie	3.516.964 zł.	53,21 %
w tym:		
- szkoły podstawowe	2.941.164	44,50
- utrzymanie autobusu szkolnego	22.500	0,34
- Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny	99.900	1,51
- przedszkola	326.000	4,93
- przedszkola przy szkołach podstawowych	84.700	1,28
- świetlice dziecięce	42.700	0,65
8. Kultura i sztuka	53.000 zł.	0,80 %
w tym:		
- dotacja dla Gminnej Biblioteki Publicznej	53.000	
9. Ochrona zdrowia	26.000 zł.	0,39 %
<i>(środki rozdysponowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w szczególności na rozwój kultury fizycznej i sportu, dofinansowanie zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych, zakup komputera i inne przedsięwzięcia służące zapobieganiu nalogom)</i>		
10. Opieka społeczna	541.537 zł.	8,19 %
w tym:		
- usługi opiekuńcze	1.700	
- zasiłki i pomoc w naturze - świadczenia społeczne	438.200	6,63
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	80.000	1,21
- dodatki mieszkaniowe	4.937	
- zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne	13.700	
- dożywianie uczniów	3.000	

„Budżet gminy...” ciąg dalszy ze strony 4

11. Kultura fizyczna i sport	90.000 zł.	1,36 %
w tym:		
- Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	60.000	0,91
- Klub Sportowy „Raniżovia”	20.000	0,30
- rozbudowa ośrodka wypoczynkowego nad zalewem „Maziarnia”	10.000	0,15
12. Administracja państwowa i samorządowa	792.911 zł.	12,00 %
w tym:		
- Rada Gminy	27.000	0,41
- Urząd Gminy	738.911	11,18
- Sejmik Samorządowy	7.000	0,11
- pozostała działalność	20.000	0,30
13. Finanse	21.000 zł.	0,32 %
w tym:		
- rozliczenia z bankami	21.000	
14. Różne rozliczenia	58.000 zł.	0,88 %
w tym:		
rezerwa ogólna na wydatki nieprzewidziane	34.000	
rezerwa celowa na remonty obiektów oświatowych	24.000	

Ogółem wydatki 6.609.771 zł.

Rada gminy ustaliła niedobór budżetu gminy na koniec 1998 roku w kwocie 792.680 zł. oraz spłatę raty kredytu w wysokości 50.000 zł.

Źródłem pokrycia wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach w kwocie 842.680 zł. będzie:

- 1) nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych w kwocie 42.680 zł.,
- 2) kredyt zaciągnięty w BGŻ Rzeszów w kwocie 300.000 zł. na finansowanie zadania inwestycyjnego pod nazwą „Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Woli Raniżowskiej”,
- 3) kredyt zaciągnięty w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie w kwocie 500.000 zł. na finansowanie zadania inwestycyjnego pod nazwą „Budowa biologiczno-mechanicznej oczyszczalni ścieków wraz z kolektorem dosyłowym w miejscowości Raniżów”.

W różnych działach budżetu znajdują się środki na inwestycje gminne, których podział przedstawia się następująco:

1. <u>Telefonizacja gmin</u>	<u>10.000</u>
2. <u>Budowa Domu Ludowego OSP w Stanisławskim</u>	<u>30.000</u>
3. <u>Infrastruktura nad Zalewem „Maziarnia”</u>	<u>10.000</u>
4. <u>Rozbudowa szkół podstawowych</u>	<u>743.000</u>
a) <u>Wola Raniżowska</u>	<u>705.000</u>
b) <u>Mazury</u>	<u>38.000</u>
5. <u>Gospodarka komunalna</u>	<u>1.000.000</u>
a) <u>wodociąg Posuchy - Korczowiska</u>	<u>110.000</u>
b) <u>oczyszczalnia ścieków wraz z kolektorem sanitarnym</u>	<u>750.000</u>
c) <u>gazociągi</u>	<u>140.000</u>

R A Z E M. 1.793.000 zł. 27,13 %

Ponadto zadeklarowane są środki od Wojewody Rzeszowskiego na oczyszczalnię ścieków w wysokości 110.000 zł. oraz Zarząd Gminy czyni starania o pozyskanie dodatkowych środków z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska oraz z innych źródeł na w/w inwestycję.

Przewiduje się w br. finansowanie procesu gazyfikacji miejscowości Wola Raniżowska i Poręby Wolskie ze środków uzyskanych z Karpackiego Okręgowego Zakładu Gazowniczego w Tarnowie w kwocie około 150.000 zł. oraz partycypację gminy Stary Dzikowiec tytułem podłączenia miejscowości Lipnica. Obecnie trwają negocjacje między gminami celem ustalenia wysokości partycypacji.

Powyższe środki zostaną ujęte w dochodach gminy Raniżów w terminie późniejszym z chwilą otrzymania powyższych kwot na rachunek bankowy.

Opr. Stanisław Samojedny

Z PRACY GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

W dniu 13 marca 1998 roku w godzinach popołudniowych Komisja przeprowadziła kontrolę placówek handlowych na terenie gminy pod względem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przestrzegania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Na 10 skontrolowanych punktów tylko w 2 przypadkach nie było zastrzeżeń. W większości uwagi dotyczyły braku stosownych wywieszek o szkodliwości spożywania napojów alkoholowych, o sprzedaży piwa na wynos oraz brak

wywieszonego zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Natomiast najwięcej zastrzeżeń Komisja miała do dwóch skontrolowanych placówek należących do Gminnej Spółdzielni „SCh” w Ranizowie, gdzie ekspedientki dopuszczali do picia piwa w obrębie sklepu. Wobec powyższego Komisja wystąpiła z wnioskiem do Prezesa GS-u za pośrednictwem Wójta o wyeliminowanie nieprawidłowości oraz o niedopuszczenie w przyszłości do podobnych przypadków.

(sas)

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

W dniu 16 marca 1998 r. Rada Gminy w Ranizowie przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który brzmi następująco:

Uznając życie obywateli w trzeźwości za niezbędny warunek moralnego i materialnego dobra Narodu, stanowi się, co następuje:

1. W zakresie ograniczania dostępności napojów alkoholowych dla mieszkańców gminy, w tym w szczególności dla dzieci i młodzieży:
  1. dążenie do minimalizacji ilości punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
  2. cofanie zezwoleń w przypadkach nieprzestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi, a w szczególności sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym,
  3. wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na czas nie dłuższy niż określony w ustawie jako minimalny (2 lata-detal i 4 lata-gastronomia,
  4. przestrzegania zakazu sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych w miejscach określonych ustawą, a szczególnie w placówkach handlowych i obok nich oraz na terenie plantów w Ranizowie, wprowadza się zakaz sprzedaży napojów alkoholowych na terenie obiektu sportowego w Ranizowie w dniach organizowanych imprez sportowych na dwie godziny przed rozpoczęciem imprezy do czasu jej zakończenia.
  5. eliminowanie nielegalnego handlu napojami alkoholowymi i przypadków łamania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi poprzez kontrolę punktów sprzedaży,
  6. przestrzeganie zakazu reklamy napojów alkoholowych poprzez współpracę z odpowiednimi służbami.
2. W zakresie zapobiegania przypadkom uzależnienia od alkoholu:
  - 1) opracowywanie i realizowanie w szkołach informacyjno-edukacyjnych programów antyalkoholowych,
  - 2) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej zapobieganiu alkoholizmowi,
  - 3) popieranie działalności rozrywkowej i sportowej, informacyjnej i innej, która kształtowałaby normy obyczajowe oraz styl życia zgodnie z duchem trzeźwości,
  - 4) promowanie postaw społecznych proabstynenckich i protrzeźwościowych poprzez: organizację konkursów trzeźwościowych, opracowywanie i kolportaż afiszy i ulotek przez GOKSiR, GOPS i inne placówki kulturalno-oświatowe i religijne działające na terenie gminy.
3. W zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych:
  - 1) udzielanie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe,
  - 2) współpraca z Policją w celu zwiększenia skuteczności interwencji wobec zachowań osób znajdujących się pod wpływem alkoholu,
  - 3) współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych.

PROBLEMY ALKOHOLIZMU

*„O czym człowiek po trzeźwemu ani pomyśli,
to wszystko, upiwszy się, popelni.”*

Jak Polacy piją?

Polska w ciągu wielu dziesiątek lat mieściła się w grupie licznych państw o średnim rozmiarze spożycia alkoholu. Niestety, na początku lat dziewięćdziesiątych sytuacja ta zaczęła ulegać gwałtownemu pogorszeniu. Średnie spożycie napojów alkoholowych wzrosło o ponad 50% w stosunku do lat ubiegłych. Ten raptowny i silny wzrost spożycia przyczynił się do tego, że w ostatnich latach Polska przesunęła się do niechlubnej pierwszej dziesiątki państw pijących najwięcej. Szacuje się, że roczne spożycie wynosi około 10,5 litra czystego 100% alkoholu na jednego mieszkańca.

Gwałtowne zmiany, jakie w ostatnich latach nastąpiły w naszym kraju - również na scenie alkoholowej, a w pierwszym rządzie fakt przemytu alkoholu na polski rynek - wpłynęły na to, że państwo straciło kontrolę nad spożyciem alkoholu, w związku z czym powstaje poważny znak zapytania nad wiarygodnością Głównego Urzędu Statystycznego na ten temat. Pozostają nam jedynie obliczenia szacunkowe.

Tak więc w drodze szacunku ustala się również **strukturę spożywaną** w Polsce napojów alkoholowych. Ma ona duże znaczenie dla kształtowania się następstw picia, nie jest bowiem obojętne pod jaką postacią alkohol dostaje się do naszego organizmu.

W badaniach ankietowych wykazano, że gwałtownie wzrosło spożycie piwa w stosunku do spożycia alkoholu wysokoprocentowego. Nie oznacza to jednak, że pijemy mniej wódek. Jak wynika z badań, rośnie średnie spożycie obu tych napojów, tyle że spożycie piwa rośnie dużo szybciej. Praktycznie nie wzrosła liczba pijących tylko napoje niskoprocentowe, natomiast zastraszająco wzrasta liczba pijących piwo i wódkę oraz wszystkie trzy rodzaje napojów alkoholowych. Tendencje takie zauważyć można zwłaszcza wśród młodych 20-29 letnich mężczyzn o wykształceniu podstawowym określających się mianem niewykwalifikowanych robotników lub robotników rolnych. Dużo i nadmiernie piją zwłaszcza mężczyźni. Jest wśród nich parokrotnie więcej intensywnie pijących niż wśród kobiet, przy czym przewaga ta niestety maleje. Znanе rosyjskie przysłowie mówi bowiem -

„Jeżeli mąż pije, połowa domu się pali.

Jeżeli pije żona, to cały dom stoi w ogniu”

Kolejnym czynnikiem wśród polskiego modelu picia są wydatki na alkohol. Przed dziesięcioma laty przeznaczaliśmy co szóstą złotówkę z dochodów osobistych. Na przestrzeni dłuższego okresu czasu stwierdzono systematyczny wzrost udziału kwot wydatkowanych na alkohol z naszego portfela. Co najważniejsze nie wydajemy na alkohol więcej w okresie wzrostu stopy życiowej, ale także w okresie jej

spadku. Oznacza to, że picie alkoholu jest mocno wkomponowane w nasze obyczaje.

Bardzo ważnym elementem modelu picia są również **wzory picia**. Na podstawie badań ankietowych obserwujemy, że większość okazji sprowadza się do okazjonalnego spożywania napojów alkoholowych. Jednak obok tego wzoru obserwujemy inny. Charakteryzuje się spożywaniem w stosunkowo krótkim czasie dużych ilości mocnych napojów alkoholowych, najczęściej samej wódki, ostatnio często mieszanej z piwem. Obyczaj ten jest o tyle groźny, że picie alkoholu pojawia się w naszej świadomości społecznej jako jedna z form spędzania czasu wolnego, masowej rozrywki, obchodzenia świąt i uroczystości, a niekiedy też załatwiania spraw urzędowych i zawodowych.

Obyczaje i wzory picia łączą się ściśle z postawą wobec picia. Uważamy, że szkodliwość względnie naganność picia pojawia się dopiero po dużej ilości wypitego alkoholu, częstości picia, rodzaju alkoholu i wieku osoby pijącej. Alkoholizm zauważamy jako ważny problem społeczny do którego jednak odnosimy się biernie uważając, że nas nie dotyczy.

Zatrważającym jest fakt, że obniża się wiek alkoholizowania się w odniesieniu do młodzieży, co wyraża się w znacznie większym odsetku pijących i upijających się i to nie tylko chłopców, ale i dziewcząt. Przeprowadzając ankietę wśród licealistów, stwierdzono, że kontakt z alkoholem miało 86,6% uczniów, 22% uczniów pije dużo i systematycznie, a 18% zagrożonych jest uzależnieniem.

Tak więc przyjęty i społecznie akceptowany model picia alkoholu jest jedną z głównych przeszkód w rozwiązywaniu problemów alkoholowych w naszym kraju.

Opr. Genowefa Krudysz

Z PRZESZŁOŚCI RANISZOWA

Ranischau - kolonia niemiecka

W wyniku pierwszego rozbioru Polski w 1772 r. rząd austriacki zajął wraz z Galicją dużą ilość królewskich, między innymi dobra królewskiego klucza raniszowskiego. Ze zmianą władz nastąpiła zmiana podziału administracyjnego kraju. Zniesiono województwa i urzędy wojewodów i kasztelanów. Zajęty obszar Galicji podzielono najpierw na 6 cyrkulów, a od 22 marca 1782 roku na 18 cyrkulów. Władza administracyjna skupiona była w rękach wysokich urzędników, począwszy od gubernatora, a skończywszy na kontrolerach, którzy byli przeważnie pochodzenia niemieckiego. Zarząd dóbr kameralnych znajdował się pod nadzorem cyrkulu, w naszym wypadku cyrkulu rzeszowskiego.

Cesarzowa Maria Teresa nowy nabytek Galicję traktowała początkowo jako przejściowy, który przy sposobności wymieniliby na inne korzystniejsze obszary. Natomiast jej następca Józef II traktował Galicję jako trwałą zdobycz, którą ściślej należało związać z cesarstwem. Zespolenie Galicji z nową państwowością miało nastąpić głównie przez kolonizowanie tych terenów. Ówczesna idea XVIII stulecia dominująca wśród rządów państw europejskich mówiła, że siła państwa, jego podłoże gospodarcze i polityczne zależy od mieszkańców. Im gęściej jego obszary są zaludnione, tym więcej przynoszą państwu pożytku.

Kolonizacja tych terenów miała więc podłoże gospodarcze. Kolonizatorów zaś chciano uczynić nauczycielami chłopów miejscowych, u których kultura rolna była na niskim poziomie.

Patent kolonizacyjny wydany został 17 września 1781 roku. Otwierał on drogę cudzoziemcom chętnym do zamieszkania na tych obszarach, zarówno chłopom jak i rzemieślnikom. Każdemu przybyszowi obiecywano ziemię w ilości zależnej od urodzajności, dom, stajnię, a także wolność od pańszczyzny na 6 lat i od podatków na 10 lat. W niedługim czasie, bo już 10 listopada 1781 roku cesarz usunął przeszkodę dla napływu protestantów na kolonizowane tereny, wydając słynny patent tolerancyjny.

Sam ruch kolonizacyjny i sprowadzenie dużej liczby Niemców do kraju został zainicjowany na terenie Galicji nie przez naczelną władzę, lecz przez urzędników niższej kategorii. Głównym inicjatorem był Jan Hładky, dyrektor dóbr sandomierskich. Podjął się on kolonizowania tych dóbr na własną rękę. Przy ściąganiu ludności stosował współcześnie używany system werbunkowy, używając reklamy przy pomocy drukowanych obwieszczeń z

wyliczeniem korzyści, jakie miały przypaść w udziale kolonistom.

Hładky chciał osiedlić w sandomierskim 300 rodzin. Jako agenta werbunkowego do południowo-zachodnich Niemiec wysłał Jana Lema. Wyniki jego pracy były bardzo dobre, do kolonizacji zgłosiły się setki rodzin. Już we wrześniu 1782 roku odesłano do dóbr dobromińskich 21 rodzin (57 osób). W następnym roku wiosną w dobrach sandomierskich było 432 rodziny (1663 osoby).

Akcją kolonizacyjną zainteresował się zarząd dóbr

Dawna „pastorówka” w kolonii niemieckiej w Raniszowie - obecnie przedszkole.

kameralnych „państw Ranisów i Bratkowice” z siedzibą w Dzikowcu, a szczególnie Wincenty Wolfram, generalny prefekt oraz kontroler Michał Hekel. W roku 1783 na królewskich pobliskich terenach powstają następujące kolonie niemieckie: w Raniszowie - Ranischau, w Dzikowcu - Wildenthal, w Ostrowach Tuszowskich - Sandlautern, w Kamieniu - Steinau.

Kolonia w Raniszowie położona na północny zachód od wsi, nosiła początkowo do roku 1785 nazwę Maidhof. Nazwa ta jednak się nie przyjęła i zamieniono ją na Ranischau. Koloniści rekrutowali się głównie z Palatynatu i Wirtembergii. Według danych H. Lepuckiego w 1784 roku w kolonii Ranischau było 48 rodzin, zaś w 1876 roku 47 rodzin z ogólną liczbą 235 osób, w tym 116 mężczyzn i 119 kobiet. Mieszkańcy Ranischau byli wyznania ewangelickiego i tworzyli gminę wyznaniową przynależną do senioratu w Bielej od roku 1789. 41 rodzin zajmowało się rolnictwem, zaś 6 to rodziny półrzemieślników.

Nowi przybysze otrzymywali nie tylko przywileje wyróżniające ich z masy ludności miejscowej, ale byli też specjalnie traktowani przez władze. Wynikało to nieraz z faktu, że kolonista władający językiem niemieckim potrafił znacznie skuteczniej radzić sobie w stosunkach z władzami administracyjnymi. Ponadto

ciąg dalszy na stronie 9

ciąg dalszy ze strony 8

przybycze mieli odgrywać rolę „nauczycieli” w stosunku do miejscowej ludności, czyli od samego początku musieli zająć wyższą pozycję i mieć świadomość tej wyższości. W rzeczywistości jednak tak wartość gospodarcza jak i moralna fali osadniczej z Niemiec była niska. Nie należało do rzadkości, że do udziału w akcji kolonizacyjnej zgłaszali się ludzie nie znający się na uprawie roli lub niespokojne elementy, którym za ciasno było w swoich gminach, bądź groziły im kolizje z prawem.

Początkowo sytuacja kolonistów w Ranizowie nie wyglądała najlepiej. Wymierzanie gruntów, budowa domów itd. wymagało dłuższego czasu. Nie wszyscy mogli być umieszczani od razu na gospodarstwach. Większość rodzin niemieckich kwaterowała w chatach wiejskich w pobliżu miejsc przeznaczonych do parcelacji. Chłopi niezbyt chętnie przyjmowali Niemców, którzy odbierali im nadzieję na otrzymanie kameralnych gruntów, przy tym nie dostawali wynagrodzenia za kwaterek. Dopiero po jakimś czasie ukazało się rozporządzenie nakazujące wypłacić jako wynagrodzenie za każdą zakwaterowaną rodzinę miesięcznie 30 kr oraz wypłacano chłopom po 20 kr jednorazowo na opał. Wkrótce w przepelnionych chatach zaczęły się szerzyć choroby zakaźne, które były przyczyną śmierci 20 kolonistów w Ranizowie w 1784

Ilość ziemi oddanej kolonistom do użytku.

Nazwa kolonii	Miara korcowa		Miara morgowa		Miara hektarowa	
	korzec	garniec	morgi	sążnie	hektar	ar
Ranischau	917	8	605	616	348	37,7
Wildenthal	768	6	507	6	291	76,2
Steinau	965	29	637	797	366	85,7

mgr Grażyna Żak

WIELKANOC

Wielkanoc - najważniejsze święto w kalendarzu chrześcijańskim. Obchodzona jest na pamiątkę zwycięstwa Jezusa Chrystusa nad śmiercią i zapowiada odkupienie win oraz życie wieczne dla Jego wyznawców. Omawiając przebieg tego wielkiego święta należy jednak zaznaczyć, że w kontekście ludowej obrzędowości dorocznej obchodzony przez nas tzw. Wielki Tydzień jako przygotowanie do święta, jak i sama Wielkanoc, są fragmentem niezwykle bogatej obrzędowości ludowej w cyklu wiosennym, która sięga czasów przedchrześcijańskich. Rozpoczyna się ona w śródościu podczas wiosennego zrównania dnia z nocą. Jest to święto triumfującej wiosny; od tego momentu dzień - światło zyskuje wyraźną przewagę nad nocą - ciemnością. W niektórych rejonach Polski (głównie zachodniej) istniał zwyczaj wypędzania Zimy, czyli tzw. topienie Marzanny, inaczej Śmiercichi, którą symbolizowała słomiana kukła odziana w bobiece stroje. W rejonach, gdzie nie utrzymywał się lub nie występował ten zwyczaj, uroczyste „zaklanie wiosny” rozpoczynało się właśnie w okresie wielkanocnym. Zresztą ruchomość tego święta powodowała, że niekiedy oba te wydarzenia zbiegają się ze sobą.

Ludowe obrzędy wiosenne ściśle wiążą się z nowym okresem wegetacyjnym, który się wówczas rozpoczyna.

roku. W miarę budowy kolonii problem przeludnienia w pobliskich chatach chłopskich został rozwiązany.

Kolonia Ranischau powstała w środku najniższych gruntów folwarcznych. Z ogólnej ilości obszaru wyparcelowano działki, wytyczono granice nowej miejscowości, określono jej kształt oraz sposób budowy zagród. Całą tę akcję, począwszy od przejścia ziemi a skończywszy na rysowaniu planów i założenia kolonii, wykonali specjalnie do tego wyznaczeni inżynierowie pod kierunkiem urzędów gospodarczych. Ranischau powstała na obszarze 917 korców 8 garnców.

Budowę kolonii rozpoczęto równocześnie z parcelacją. Na budowie ustanowiono dozorcę budowlanego z dziennym wynagrodzeniem 30 kr. Doglądał on robotników, nabywał i dostarczał materiał na teren budowy, pilnował by go nie marnowano, nie niszczone, prowadził dziennik zajęć i obecności robotników. W nowo powstałym osiedlu zaprowadzono zarząd gminny, na czele którego stał sędzia, czyli wójt. Wójtowie byli wybierani przez gminę na 3 lata w ten sposób, że z wybranych trzech kandydatów urząd cyrkularny wyznaczał najbardziej odpowiedzialnego jego zdaniem. Gmina ta nie posiadała budynku gminnego, gdyż kancelaria była zorganizowana w domu wójta. Wójtowie mieli prawo korzystania ze wszystkich przywilejów wójtowskich, jak np. zwolnienie od pańszczyzny.

Miały one na celu pobudzenie do życia ziemi uśpionej po okresie zimowym, zapewnienia jej sił do rodzenia plonów. Należało w związku z tym starać się stworzyć optymalne warunki (ciepło, słońce, deszcz) za pomocą różnych zabiegów magicznych, które miałyby zapewnić jak najlepszy wzrost plodów rolnych i możliwość maksymalnego zwiększenia ilości plonów. Niewątpliwie święto wielkanocne obchodzone jest w czasie, w którym wcześniej istniało święto przedchrześcijańskie. Świadczy o tym wiele elementów pojawiających się w obrzędowości Wielkiego Tygodnia i samej Wielkanocy. Cały ten okres przesycony jest różnymi zabiegami magicznymi mającymi zapewnić urodzaj w danym roku, które w ludowym rozumieniu tym większą mają moc, gdyż wiążą się z wielkim świętem chrześcijańskim.

Oto krótki przegląd zwyczajów, które występowały podczas omawianego okresu na terenie Puszczy Sandomierskiej - obszaru zamieszkałego przez Lasowiaków.

W Niedzielę Palmową powszechnym jest zwyczaj święcenia palm. Wykonywano je z gałązek wierzbowych, liści trzciny oraz z gałązek bukszpanu i jemioli. Wierzono, że ma ona wielką moc ze względu na jej poświęcenie w kościele. Poświęconą palmą święciło się całe obejście, uderzało się nią wzajemnie (pierwotnie witkami wierzbowymi), co jak wierzono, miało pobudzić siły żywotne

ciąg dalszy na stronie 10

ciąg dalszy ze strony 9

człowieka. Zdarzało się, że palmę zatykano w polu, ale powszechnie umieszczano ją między belkami w stajni lub w chałupie: pod dachem lub w izbie np. za obrazem. Wypędzano nią bydło na pierwszy wypas. Często spotykany był zwyczaj polowania „kotrów” z palmy, co miało chronić przed chorobami gardła i płuc. W czasie gwałtownej burzy poświęconą palmę stawiano w oknie dla ochrony domu przed piorunami. Dawniej wierzono, że w okresie Wielkiego Tygodnia, a szczególnie w nocy z Czwartku na Piątek ludzie byli szczególnie narażeni na działanie złych mocy, szczególnie czarownic, które wówczas krążyły po wsi i odbierały krowom mleko.

Od Wielkiego Czwartku rozpoczyna się okres ścisłej żałoby w kościele. Milkną dzwony i dzwonki kościelne, a używa się wówczas tylko kołatek, klekotek i tarapat. Niegdyś gromady chłopców chodziły po wsiach i „tarapaciły” wzywając do kościoła.

Wielki Piątek w obrzędowości Wielkiego tygodnia odgrywa ogromną rolę. Niektórzy porównywali go do wigilii Bożego Narodzenia. Obowiązywał wówczas ścisły post, wolno było posilić się jedynie postnymi kartoflami czy chlebem z olejem, choć wielu ludzi ze względów religijnych zupełnie zrezygnowało z posiłków. Powszechna była wiara w cudowne właściwości wody w tym dniu. Należało zanurzyć się w rzece, stawie, strumieniu lub przy ich braku obmyć się wodą ze studni, ale musiało się to odbywać jeszcze przed wschodem słońca. Taka kąpiel była skutecznym lekiem dla osób cierpiących na owrzodzenia. Warunkiem jej skuteczności było, żeby nikt nie widział chorego, gdy idzie do rzeki i się kąpie. W Wielki Piątek ponadto obowiązywało szereg zakazów: nie wolno było pracować kijankami w rzece bo spowodowałoby to burzę z piorunami; dawniej zakazywano czesania się i przeglądania w lustrze, czasem nawet je zasłanianie. Przygotowywano wówczas jadło do święcenia. Powszechnie było wykonywanie pisanek, na naszych terenach zwanych „piskami” (a ściślej Wielki Piątek był ostatnim dniem ich robienia). „Pisało się” na powierzchni jajka za pomocą specjalnego pisaka różne wzory, a następnie takie jajko gotowano w różnych barwnikach. Niegdyś używano barwników naturalnych, np. gotowanie w łupkach cebuli nadawało skorupce jajka kolor czerwony; zielony uzyskiwano podczas gotowania jajek w świeżych żdźbłach owsa. Spotykane były także tzw. skrobanki: na jednolicie zabarwionej skorupce jajka wyskrobywano ostrym narzędziem różne ornamenty. Nie wylewano wody, w której gotowano jajka. Obmywano nią racice bydła, żeby nie kulalo.

Tak ozdobione „piski” święcono razem z innymi pokarmami w Wielką Sobotę. Oprócz nich do kosza wkładano także chleb, jajka, suszony ser, pęto kiełbasy, wędzonkę, oselkę masła a także chrzan i sól. Święcono także baranki z ciasta. Święconki niegdyś były bardzo obfite, niektórzy do dużych koszy wkładali także kaszę, ziemniaki i zboże. Kaszą karmiono później kury, żeby dobrze się nosły a ziemniaki i zboże dodawano do sadzenia i siewu. Po święceniu wracano prosto do domu, bo „proso zarośnie” i starano się robić to szybko, bo wierzono, że kto pierwszy wejdzie do domu ze „święconym”, temu proso najbardziej obrodzi. W Wielką Sobotę święci się w kościele wodę i ogień. Taką wodę z wrzuconymi do niej węgielkami tarniny (z niej układano stos do poświęcenia ognia) zabierano w

dużych naczyniach do domu. Kilka kropel wlewano do studni, kropiono nią dom, wszystkie izby i komorę oraz wszystkie zabudowania gospodarcze.

Od Wielkiego Piątku do Wielkiej Niedzieli w kościołach urządzone są Boże Groby. Tradycją są tzw. straże grobowe, obecnie - jak stwierdzono - najbardziej żywy zwyczaj w obrzędowości dorocznej Lasowiaków. Zauważa się wręcz rozszerzanie się tego zwyczaju. Nie wdając się w szczegółowe omawianie jego pochodzenia wystarczy nadmienić, że pochodzi on ze średniowiecznych misterii pasyjnych. Dla przykładu warto wspomnieć o strażach grobowych w Dzikowcu i Raniżowie. W Dzikowcu taka straż w Wielką Niedzielę podczas rezurekcyjnej uroczystości ubrana jest w brązowe, lasowiackie sukmany, czerwone czapki rogatywki obszyte barankiem i granatowe spodnie. Każdy z uczestników straży przepasany jest czerwoną krawką, a przez pierś białoczerwoną szarfą. Uzbrojenie stanowią drewniane piki z białoczerwonymi chorągiewkami. W Raniżowie natomiast używano się krótkich, niebieskich sukmanek, granatowych spodni wpuszczonych w wysokie buty i czerwonych rogatywek obszytych barankiem. Strażnicy uzbrojeni byli w drewniane halabardy. Dowódca straży - komendant ubrany był w biały mundur z czerwonymi galonami i uzbrojony w szablę.

W Wielką Niedzielę rano odbywa się w kościele uroczysta rezurekcyjna. Wówczas bity dzwony, strzelano niekiedy z moździerzy. Istniał zwyczaj zapalania starych maźnic w polu o świcie (dla odpędzenia złego). Po rezurekcyjnej odbywały się swoiste wyścigi. Starano się jak najszybciej dotrzeć do domu bo wierzono, że kto pierwszy wróci, ten będzie miał najlepszy urodzaj. Zasiadano później do „święconego” - śniadania, podczas którego dzielono się jajkami składając sobie przy tym życzenia. Powszechnie jest spożywanie „barszczu wielkanocnego”, do którego kroi się po kawałku święconych w Sobotę produktów. Dawniej istniało przekonanie, że nie należy kłaść się przez cały dzień, bo „zboże zalegnie” lub wyrosną w nim osty i kąkole. Obowiązywał zakaz zamiatania izby i sprzątanania, a także wzajemnego odwiedzania się.

W drugi dzień Wielkanocy - Wielki Poniedziałek przypada „lejek”, „Św. Leja” czy „Śmigus - Dyngus” - dzień, gdy wedle zwyczaju oblewano się wodą. Niegdyś „lejek” przebiegał bardzo dramatycznie, rozgrywały się istne bitwy: głównie chłopcy polewali dziewczęta, często wiadrami przy studniach. Nierzadko wrzucano dziewczęta do koryt z wodą czy wprost do stawów czy rzek. Niegdyś stosowano okup - panny musiały obdarować chłopaka „piskami” by złagodzić „lejkę” (jednocześnie często bywał to wyraz przychylności w stosunku do niego), dlatego też wykonanie i posiadanie sporej ilości pisanek było wręcz konieczne. Oblewali się także wzajemnie gospodarze dla zapewnienia sobie zdrowia i pomyślności na cały rok.

Kończąc ten krótki przegląd zwyczajów wielkanocnych u Lasowiaków pozostało wspomnieć jeszcze o ludowym wierzeniu, że w wielkanocny poranek, gdy się popatrzy na wschód słońca, można zobaczyć, że wschodzi ono 3 razy i za każdym razem tańczy, skacze, igra, kłania się i raduje. Zjawisko to występuje - według ludowych wierzeń - w dniach świątecznych szczególnie uroczystych, a do takich niewątpliwie należy święto Wielkiej Nocy.

mgr Jolanta Dragan

Z MYŚLĄ O NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Każdy człowiek ma możliwość wykonywania licznych, bardzo różnych czynności, dysponuje też różnym stopniem sprawności swego organizmu. Rodzi się z możliwościami rozwoju w ciągu życia rozmaitych zdolności i cech osobowości, istotnych do wykonywania pracy zawodowej.

Istnieją prace o różnym stopniu wymagań co do zakresu sprawności. Jedne prace wymagają dużej sprawności fizycznej, manualnej, inne intelektualnej, a jeszcze inne specjalnych umiejętności lub cech osobowości (dokładność, punktualność, motywacja osiągnięć, cierpliwość, współpraca z innymi ludźmi).

Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych mimo uszkodzenia organizmu zachowuje wiele sprawności, zdolności, a także posiada często specjalne uzdolnienia, które stwarzają możliwość opanowania wiedzy i umiejętności zawodowych.

Szczególną rolę w przypadku osób niepełnosprawnych odgrywa rehabilitacja, która oznacza zespół działań organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających przy aktywnym udziale osoby niepełnosprawnej najwyższego poziomu jej funkcjonowania i integracji społecznej.

Można też mówić o rehabilitacji zawodowej, która ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy. Cel ten realizowany jest przez:

- dokonanie oceny zdolności do pracy (przeprowadzenie badań lekarskich, psychologicznych, ustalenie kwalifikacji i doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań)
- umożliwienie wyboru odpowiedniego zawodu lub szkolenia,
- przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia,
- dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie.

Istotne znaczenie ma rehabilitacja społeczna, której celem jest umożliwienie osobie niepełnosprawnej uczestnictwa w życiu społecznym, a wiąże się to między innymi z pokonywaniem barier psychologicznych, architektonicznych, urbanistycznych, transportowych itp.

Problem zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz zagadnienia łączące się z rehabilitacją zawodową i społeczną tych osób reguluje ustawa z dnia 28.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz

zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Jest ona kolejnym aktem na drodze kolejnych zmian (zapoczątkowanych ustawą z dnia 9.05.1991 r. o zatrudnieniu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych), a zmierzających do rozszerzenia możliwości stwarzanych osobom niepełnosprawnym, w zakresie nabywania umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz tworzenia korzystniejszych warunków do podejmowania pracy przez te osoby.

Uprawnienia:

Osoby niepełnosprawne mogą korzystać w Rejonowym Urzędzie Pracy z usług pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego. Mają również możliwość odbycia zawodu, zmiany zawodu (jeśli posiadają zawód, w którym nie ma ofert pracy, lub którego nie mogą wykonywać ze względu na stan zdrowia), czy zdobycia kwalifikacji potrzebnych do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej.

Szkoleniem może być objęta osoba niepełnosprawna, która:

- jest zarejestrowana w rejonowym urzędzie pracy jako bezrobotna lub poszukująca pracy, lub której orzeczono celowość przekwalifikowania zawodowego względu na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie (posiadająca decyzję ZUS o przyznaniu renty szkoleniowej).

Osoby niepełnosprawne mogą także ubiegać się w Wojewódzkim Urzędzie Pracy - WOZiRON o pożyczkę na rozpoczęcie działalności np. wytwórczej, budowlanej, handlowej i usługowej.

Zasadniczym celem udzielanych pożyczek jest aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie bezrobociu. Może ją otrzymać osoba zdolna do samodzielnego prowadzenia tej działalności bezrobotna lub poszukująca pracy (niezatrudniona).

Maksymalna kwota pożyczki wynosi 30-krotne przeciętne wynagrodzenie. Udzielana jest na okres 48 miesięcy. Może być umorzona do 50% pod warunkiem prowadzenia działalności przez okres co najmniej 24 miesięcy.

Zainteresowani problematyką zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych więcej informacji mogą uzyskać w Rejonowym Urzędzie Pracy w Kolbuszowej.

*Dorota Uliasz - Bajor
Doradca zawodowy
w RUP w Kolbuszowej*

KONKURS „POECI I PISARZE DZIECIOM”***Literackie D...E...F...***

Tegoroczny konkurs to prezentacja wybranych autorów, których nazwiska rozpoczynają się od liter D...E...F... Konkurs obejmować będzie interpretację ich utworów w formie:

- ⇒ recytacji
- ⇒ inscenizacji
- ⇒ piosenek (opartych na tekstach wybranego autora)
- ⇒ prac plastycznych

W konkursie mogą brać udział uczniowie szkół podstawowych. Czas indywidualnej prezentacji - do 5 minut, inscenizacji - do 15 minut.

Format i technika prac plastycznych - dowolna.

Na odwrocie każdej pracy należy podać:

- imię, nazwisko, wiek i adres domowy autora
- tytuł utworu do którego wykonano ilustrację
- adres placówki patronującej
- imię i nazwisko pedagoga, pod kierunkiem którego praca została wykonana

Prace nie posiadające wymaganych informacji nie będą oceniane przez Jury konkursu.

Zasięg konkursu i jego przebieg.

W konkursie wezmą udział dzieci z województw: krośnieńskiego, przemyskiego, rzeszowskiego, tarnobrzeskiego i tarnowskiego.

Odbędzie się w czterech etapach:

I etap - eliminacje środowiskowe - organizowane w szkołach i domach kultury, (marzec, kwiecień)

II etap - eliminacje rejonowe - do 10 maja 1998 r.

III etap - eliminacje wojewódzkie - 20 maja 1998 r.

IV etap - eliminacje międzywojewódzkie - 15, 16 czerwca 1998 r.

Kryteria oceny.

Jury konkursu oceniać będzie uczestników w dwóch kategoriach wiekowych:

I - dzieci od 7 do 10 lat (I - IV klasa)

II - dzieci od 11 do 15 lat (V - VIII klasa)

zwracając szczególną uwagę przy recytacjach, piosenkach i inscenizacjach na:

- dobór repertuaru
- interpretację
- kulturę słowa
- ogólny wyraz artystyczny

przy pracach plastycznych na:

- szczerą wypowiedź
- ogólny poziom artystyczny

Uczestnicy II, III i IV etapu konkursowego prezentują 1 utwór wybranego autora.

Na laureatów konkursu czekają nagrody i wyróżnienia.

I etap konkursu organizowany przez Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Ranizowie odbędzie się 23 kwietnia 1998 r. o godz. 10⁰⁰ w Szkole Podstawowej w Ranizowie.

***   ***   ***   ***   ***   ***   ***

„KIEDYŚ SZUMIAŁA TU PUSZCZA”

Pod takim hasłem organizowany jest konkurs przeznaczony dla uczniów szkół podstawowych z gmin: Kolbuszowa, Ranizów, Stary Dzikowiec, Niwiska, Sędziszów Młp., Cmolas, Głogów Młp. Organizatorami konkursu są Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej, Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, Inspektor Oświaty w Kolbuszowej.

Cel konkursu:

- zaznajomienie się z dziedzictwem kulturowym swego regionu czyli kulturą lasowiaków,
- poznanie historii kształtowania się tej grupy etnograficznej,
- potrzymanie oraz rozwijanie tradycji związanych z kulturą ludową,
- poznanie twórców ludowych ze swojego regionu.

Konkurs jest przeznaczony dla dzieci szkół podstawowych z wymienionych gmin. Organizatorzy przewidują przyjmowanie prac w trzech kategoriach:

- I. Plastycznej,
- II. Wywiad z twórcą ludowym,
- III. Opis obrzędu lub zwyczaju lasowiackiego.

I. Konkurs na prace plastyczne przewidziany jest dla dzieci w dwóch grupach wiekowych: z klas I - IV i V - VIII. W tej kategorii można nadsyłać prace w technikach dowolnych (rysunek, malarstwo, grafika), także prace przestrzenne jak rzeźba bądź rękodzieło (np. pająki, wieńce dożytkowe, palmy wielkanocne itp.). Tematyka prac może dotyczyć wszystkich

aspektów życia wsi lasowiackiej (praca, zwyczaje, obrzędy ludowe itd.).

II. W drugiej kategorii konkursowej można przeprowadzić wywiad z twórcami zajmującymi się sztuką ludową (np. rzeźba, malarstwo), literaturą ludową (pisarz ludowy, poeta ludowy), rzemiosłem ludowym (np. garncarz, kowal, rymarz, hafciarz, kołodziej, bednarz, cieśla itd.). Wywiad powinien zawierać

- podstawowe dane o twórcy: imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia,
- od kiedy i w jaki sposób wykonuje swe rzemiosło,
- kto dla twórcy był wzorem do naśladowania,
- czy organizował wystawy swej twórczości,
- czy ma swoich uczniów, naśladowców, którzy chcą kontynuować jego rzemiosło.

W tej kategorii mogą brać udział dzieci z klas V-VIII.

III. W trzeciej kategorii należy opisać obrzęd doroczny (Boże Narodzenie, Wielkanoc, Sobótki, Dożynki i inne) lub rodzinny (np. wesele, pogrzeb, chrzciny). Opisywany obrzęd powinien być umiejscowiony w czasie i poparty rozmowami ze starszymi ludźmi. Opis zwyczajów może dotyczyć np. prac na polu lub w domu (żniwa, młocka, darcie pierza, siekanie kapusty itp.). Jeżeli uda się wyłowić pieśni śpiewane przy danej okazji należy zapisać ich tekst, a także można poprzeć opis fotografiami, rysunkami itp. (fotografie mogą być stare).

ciąg dalszy na stronie 13

ciąg dalszy ze strony 12

Nieprzekraczalny termin nadsyłania prac upływa w dniu 8 maja 1998 roku. Wszystkie prace należy nadsyłać na adres:

Miejski Dom Kultury w Kolbuszowej
ul. Obrońców Pokoju 64
36-100 Kolbuszowa

Każda z nadesłanych prac powinna posiadać dokładną „metrykę”: imię i nazwisko wykonawcy (-ów), dokładny adres szkoły, adres zamieszkania. W przypadku wątpliwości dodatkowych informacji udzielają pracownicy MDK w Kolbuszowej, tel 22-71-563 i pracownicy Muzeum, tel. 22-71-296.

Prace oceniane będą w poszczególnych kategoriach i grupach wiekowych przez komisję konkursową powołaną przez organizatorów. Decyzją komisji nagrody mogą być indywidualne lub grupowe. Decyzje komisji są ostateczne.

Zwycięzcy konkursu będą poinformowani pisemnie. Rozdanie nagród odbędzie się podczas imprezy folklorystycznej zorganizowanej na początku czerwca '98 w kolbuszowskim skansenie.

Nagrodzone prace zostaną wyeksponowane na wystawach, dlatego też organizatorzy zastrzegają sobie prawo zatrzymania prac do końca roku kalendarzowego.

Organizatorzy

ROLNICZE PRZYPOMNIENIA

- ♦ **Przygotowanie rozsąd.** Dobra rozsada kapusty czy kalafiora powinna być silna i krępa z 5 - 6 liśćmi. Czas produkcji rozsady na rozsadniku trwa 5 - 7 tygodni. Nasiona kapusty odmian średniowczesnych i bardzo późnych wysiewa się w pierwszych dniach kwietnia, odmian późnych i średniopóźnych w połowie kwietnia.
- ♦ w pierwszych dniach kwietnia jak ziemia będzie dostatecznie obesznięta i nie będzie się mazać - wysiać: cebulę, groch (nie mylić z fasolą), bób, szpinak, marchew wczesną, pietruszkę, rzodkiewkę,
- ♦ wysadzić czosnek i cebulę z dymki,
- ♦ w pierwszej dekadzie kwietnia wysadzić rozsade wczesnej salaty, kapusty, kalarepę, kalafiora,
- ♦ większość zasiewów i nasadzeń kwietniowych można okryć włókniną lub folią perforowaną,
- ♦ w sadach przydomowych w I dekadzie kwietnia kończymy cięcie drzew i krzewów jagodowych,
- ♦ wczesna wiosna jest również dobrą porą na sadzenie drzew i krzewów owocowych, należy jednak pamiętać o systematycznym ich podlewaniu, szczególnie w okresach wiosennej suszy. Na dno dołka dobrze jest dać trochę „lepszej ziemi” lub kompostu lecz nigdy obornika. Obornikiem możemy obłożyć posadzone drzewo wokół szyjki korzeniowej i nie przykrywać go ziemią,
- ♦ na plantacjach zbóż ocenić stan przezimowania roślin. W przypadku przemarznięcia plantacji pole zaorać i obsiać roślinami jarymi. Przerzedzonych plantacji nie należy podsiewać gatunkami jarymi ze względu na różnice w długości wegetacji i nasilenie występowania chorób i szkodników,
- ♦ w pierwszej dekadzie kwietnia powinny być zakończone siewy zbóż jarych i roślin strączkowych. Zaleca się wysiew roślin strączkowych szczególnie grochu w mieszance ze zbożami. Udział grochu wynosić może 20-50% normy wysiewu,
- ♦ na plantacjach zbóż ozimych zastosować nawożenie azotowe,
- ♦ w uprawach pszenicy ozimej zaleca się bronowanie, które zwiększa krzewienie roślin i częściowo niszczy chwasty,
- ♦ po rozpoczęciu wegetacji zbóż ozimych przystąpić do zwalczania miotły zbożowej i chwastów dwuliściennych. Przed zakupem i stosowaniem preparatów dokładnie zapoznać się z instrukcją na opakowaniu i ściśle przestrzegać zawartych w niej zaleceń,
- ♦ na początku miesiąca na użytkach zielonych zastosować nawożenie azotowe w dawce 50 - 60 N/ha,
- ♦ w II dekadzie kwietnia przypada termin wysiewu buraków pastewnych,
- ♦ nie należy również opóźniać sadzenia ziemniaków. Opóźnienie sadzenia obniża plon, powoduje zdrobnienie bulw i obniżenie zawartości skrobi,
- ♦ przypomina się, że najważniejszym środkiem zwiększającym plony jest wymiana materiału sadzeniowego. Zaleca się w szerszym zakresie zakup kwalifikowanych sadzoniaków (dotacja z budżetu gminy - 5 zł/q),
- ♦ pod koniec kwietnia w ogrzanej glebie wysiewać rośliny wymagające wyższych temperatur - soja, kukurydza,
- ♦ pamiętać należy o wykonaniu zabiegów pielęgnacyjnych i profilaktycznych u bydła:
  1. Krowy powinny być czyszczone przynajmniej raz na tydzień,
  2. Utrzymywanie bydła w oborze powoduje nadmierne wyrastanie racic. Skutkiem tego dochodzi do nieprawidłowego ustawienia nóg i zmian zwyrodnieniowych kończyn. Bydło kuleje. Korekty racic u krow powinno wykonywać się dwa razy w roku,
- ♦ w żywieniu zwierząt gospodarskich stosować dodatki witaminowo - mineralne,
- ♦ otoczyć szczególną opieką pisklęta w pierwszym okresie odchowu,
- ♦ budynki inwentarskie powinny być dwukrotnie w ciągu roku bielone, sufity i kanały wentylacyjne odpajęczone. Okna należy umyć, aby zapewnić dostęp światła dziennego,
- ♦ prawidłowo wyregulować opryskiwacze, przy zabiegach chwastobójczych dobierając właściwe rozpylacze, dawkę cieczy i stężenie preparatu. Zabiegi ochrony roślin wykonać w ubraniu ochronnym przestrzegając wymogów bhp,
- ♦ rolnicy wykonujący zabiegi ochrony roślin w uprawach towarowych powinni posiadać uprawnienia.

Krystyna Kościółek

Modernizacja opryskiwaczy - obowiązek ustawowy.

Ustawa o ochronie roślin uprawnych z dnia 12 lipca 1995 r. nakłada na posiadaczy opryskiwaczy obowiązek okresowych badań ich sprawności technicznej. Egzekwowanie przepisów nastąpi z dniem 1 stycznia 1999 r. Sprawdzana będzie sprawność poszczególnych elementów opryskiwacza tj. mieszkadło, układ filtrujący, sterujący, jak również działanie oprzyrządowania ciągnika współpracującego z opryskiwaczem. Badania będą przeprowadzane za pomocą przyrządów kontrolno-pomiarowych w sieci licencjonowanych punktów atestacyjnych. Ujednolicony system atestacyjny dla całego kraju będzie miał za zadanie eliminowanie niesprawnego i przestarzałego sprzętu.

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 roku na terenie gminy znajduje się 124 opryskiwacze ciągnikowe z tego 118 w 117 gospodarstwach indywidualnych. Obecnie na 1 opryskiwacz przypada 38 ha gruntów ornych, co nas plasuje blisko średniej wojewódzkiej (40 ha gruntów ornych/opr.). Od kilku już lat na terenie gminy są organizowane szkolenia - pokazy regulacji opryskiwaczy, w których rolnicy bardzo chętnie brali udział. Średnio 1 - 2 szkolenia w ciągu roku. Informuję, że w roku bieżącym

POKAZ REGULACJI OPARYSKIWACZY CIĄGNIKOWYCH

odbędzie się w gospodarstwie Pana **Józefa Hermanowskiego**

zam. w Zielonce 38 w dniu **21 kwietnia o godz. 10⁰⁰**.

Zainteresowanych rolników prosi się o wzięcie udziału w pokazie.

Rolników, którzy przyjadą na pokaz z własnym opryskiwaczem,

prosi się o wlanie do opryskiwacza około 150 l wody.

Informuję także, że w dniu 15 kwietnia 1998 r. w ODR Boguchwała odbędzie się szkolenie dla firm i osób fizycznych zainteresowanych zorganizowaniem stacji diagnostycznej, odnośnie atestacji opryskiwaczy ciągnikowych.

Opr. K. Kościółek

KALENDARZ BIODYNAMICZNY

Data	Cześć rośliny	Prognoza
1. Śr	korzeń	
2. Cz	korzeń do 18, od 19 kwiat	W
3. Pt	kwiat	K
4. Sb	kwiat do 21, od 22 liść	K
5. N	liść	K
6. Pn	liść do 14, od 15 owoc	
7. Wt	owoc do 15 i od 19	
8. Śr	owoc do 9, od 13 do 16 i od 22	
9. Cz	owoc do 12, od 13 korzeń	K
10. Pt	-----	K
11. Sb	-----	W
12. N	korzeń	W
13. Pn	-----	W
14. Wt	kwiat do 21, od 22 liść	K
15. Śr	liść	
16. Cz	-----	
17. Pt	liść do 10, od 11 owoc	
18. Sb	owoc	
19. N	owoc do 17, od 18 kwiat	
20. Pn	korzeń	
21. Wt	korzeń do 19, od 20 kwiat	
22. Śr	-----	K
23. Cz	----- liść od 12	W
24. Pt	liść do 18 -----	
25. Sb	-----	B W
26. N	owoc	
27. Pn	owoc do 15, od 16 korzeń	
28. Wt	korzeń	
29. Śr	korzeń	
30. Cz	korzeń do 3, od 4 kwiat	B W

- ♦ Kwiecień to czas produkcji rozsąd na rozsadniaku, siewu do gruntu większości warzyw, a także wysadzania rozsąd.
- ♦ Przy stosowaniu kalendarza biodynamicznego pamiętajmy o tym, aby rośliny nie tylko zgodnie z nim wysiać czy posadzić, ale także wykonywać wszelkie zabiegi pielęgnacyjne, zbiór oraz nawożenie. Na efekt możemy liczyć, jeżeli do tego zastosujemy jeszcze prawidłowe zmianowanie oraz uwzględnimy korzystne sąsiedztwo roślin.
- ♦ Stosujemy nawożenie organiczne i kompost, obornik, nawozy zielone.
- ♦ Przy zmianowaniu roślin zwracamy uwagę aby:
  - 1) po roślinach bardziej wymagających (ogórek, kapustne) uprawiać rośliny mniej wymagające (pomidory, fasola),
  - 2) po roślinach płytko korzeniących się (cebula, ogórek) uprawiać rośliny głęboko korzeniące się (pomidor, marchew).
- ♦ Zwracać uwagę na prawidłowo dobrane sąsiedztwo roślin, które na siebie oddziałują korzystnie lub niekorzystnie:
  - * w celu zmniejszenia nadmiernego nasłonecznienia obsadzamy ogórki kukurydzą,
  - * bób i groch posadzone między ziemniakami dają wyższe plony,
  - * współrzędna uprawa marchwi i cebuli - lotne wydzieliny marchwi odstrasza szmietkę cebulaną a wydzieliny cebuli połyśnicę marchwianką,
  - * czosnek zapobiega szarej pleśni w uprawie truskawek,
  - * chrzan odstrasza stonkę ziemniaczaną,
  - * nasturcja wabi mszyce i bielinka kapustnika.

Objaśnienia:

- W - skłonność do wicher, - B - skłonność do burz,
- K - czas krytyczny w komunikacji
- czas przesadzania: od 3.IV do 17.IV oraz 30.IV.
- dni niekorzystne wykreślone

CZY WARTO OSZCZĘDZAĆ NA SKŁADCE UBEZPIECZENIOWEJ?

Urząd Gminy w Ranizowie otrzymał ostatnio list z Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w Warszawie. Czytamy w nim między innymi, że coraz częściej zgłaszane są do Funduszu zdarzenia, w których sprawcami byli rolnicy nie ubezpieczeni w zakresie odpowiedzialności cywilnej, mimo istniejącego obowiązku. Fundusz w takich przypadkach wypłaca poszkodowanym świadczenia, a następnie występuje o zwrot do sprawców szkód.

Ponieważ w takiej sytuacji znalazł się ostatnio jeden z rolników zamieszkałych na terenie naszej gminy, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny zwraca się z prośbą o podjęcie działań upowszechniających obowiązkowe ubezpieczenie OC posiadaczy gospodarstw rolnych. Sprawa jest o tyle istotna, że zwrot nawet kilkudziesięciotysięcznego odszkodowania może podważyć byt ekonomiczny całkiem sporego gospodarstwa.

O bliższe szczegóły zwróciliśmy się do Inspektoratu PZU S.A. w Kolbuszowej, skąd otrzymaliśmy następujące wyjaśnienie:

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej gospodarstw jest obowiązkowe, a jego szczegółowe warunki określa Rozporządzenie Ministra Finansów z 30.12.1993 r. (Dz.U. Nr 134, poz. 653). Obowiązek zawarcia ubezpieczenia obejmuje posiadaczy gruntów przekraczających powierzchnię 1 ha.

W ramach tego ubezpieczenia przysługuje odszkodowanie, jeżeli rolnik lub osoba pracująca w jego gospodarstwie są zobowiązane do odszkodowania za wyrządzoną w związku z prowadzeniem gospodarstwa szkodę. Odszkodowanie wypłacane jest osobie poszkodowanej. Składka za to ubezpieczenie w PZU S.A. wynosi 3 zł. rocznie od każdego ha powierzchni fizycznej gospodarstwa i jest opłacana do 15 lutego każdego roku u sołtysa, razem ze składką za ubezpieczenie budynków od ognia.

Zgodnie z przepisami ustawy ubezpieczeniowej rolnik, który nie posiada zawartego ubezpieczenia OC podlega karze finansowej (200-300 zł. w zależności od roku) a w razie wyrządzenia szkody obowiązany jest także zwrócić wypłacone przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny odszkodowanie.

Sądzymy, że zestawienie wysokości składki z konsekwencjami jej nie opłacenia daje jednoznaczną odpowiedź na postawione w tytule pytanie. Ci z rolników, którzy nie chcą być „mądrzy po szkodzie” powinni jak najszybciej zgłosić się do któregoś z zakładów ubezpieczeń. Przy okazji przypominamy, że brak ubezpieczenia budynków od ognia może przynieść także oplakane skutki a ubezpieczenie mienia czy zwierząt, to dowód nie tylko przezorności ale i rozsądku.

ZAKAZ UPRAWY MAKU

Urząd Gminy w Ranizowie przypomina mieszkańcom gminy, że zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 25.12.1996 r. (Dz.U. Nr 155) na terenie gminy obowiązuje

całkowity zakaz uprawy maku.

Informuje się, że wzorem lat ubiegłych także w tym roku w okresie wegetacji maku zostaną przeprowadzone kontrole upraw na polach gminy Ranizów.

Nadmienia się również, że kto wbrew przepisom ustawy o zwalczaniu narkomanii uprawia mak, podlega karze pozbawienia wolności do lat dwóch, ograniczenia wolności albo grzywny.

W latach 1996-97 Komisariat Policji w Ranizowie skierował do Sądu Rejonowego w Kolbuszowej 12 wniosków o ukaranie za nielegalną uprawę maku.

Jan Tęcza

OGŁOSZENIA DROBNE   OGŁOSZENIA DROBNE   OGŁOSZENIA DROBNE

SPRZEDAM samochód osobowy VOLSWAGEN PASSAT poj. 1600 ccm, rok prod. 1979, automatyczna skrzynia biegów. Zielonka 20, gm. Ranizów.

SPRZEDAM samochód NYSA. Rok produkcji 1983. Stary Dzikowiec 125, tel. 2272662 w. 54.

Ta rubryka jest dla Ciebie Czytelniku. Jeżeli posiadasz zbędne maszyny rolnicze lub inny sprzęt, ogłosz ich sprzedaż na tych łamach. Czyta nas około 500 osób z terenu gminy Ranizów oraz wiele osób spoza gminy.

Pilkarze Klubu Sportowego „Ranizovia” w ramach przygotowań do rozgrywek ligowych rozegrali dwa kontrolne spotkania sparingowe: 15 marca z KS Słocina, przegrywając 1:5 (bramkę honorową dla KS „Ranizovia” zdobył z rzutu karnego Grzegorz Soja) oraz 22 marca z A-klasowym zespołem „Bratek” Bratkowice i tym razem ulegając 1:4. Bramka w 61 minucie Grzegorza Soji. Mecze odbyły się w zimowej scenerii na boisku w Ranizowie.

Regularny sezon piłkarski rozpocznie się 5 kwietnia meczem na własnym boisku z KS Budy Głogowskie. Jest realna szansa zrehabilitowania się za jesienną porażkę w Budach 2:1 i zainkasować komplet punktów. Dalszy terminarz rozgrywek przedstawia się następująco:

11.04	Łąka - Ranizów
19.04	Ranizów - Mrowla
26.04	Trzeboś - Ranizów
3.05	Ranizów - Kraczkowa
10.05	Werynia - Ranizów
17.05	Ranizów - Palikówka
24.05	Rudna Wielka - Ranizów
31.05	Ranizów - Nienadówka
7.06	Krzemienica - Ranizów
14.06	Ranizów - Kopcice

KWIETNIOWE PRZYSŁOWIA I PROGNOZY

Pierwszy kwiecień - bajów plecień.

Choć i w kwietniu słonko grzeje,
nieraz pole śnieg zawieje.

Gdy w kwietniu deszcze padają,
pogodną jesień zapowiadają.

Gdy kwiecień chmurny, a maj z wiatrami,
rok żyzny przed nami.

Grzmot w kwietniu - dobra nowina,
już szron liści nie pościna.

Kiedy w kwietniu pszczoły nie latają,
to długie chłody się zapowiadają.

Gdy mokro w kwietnią (palmową) niedzielę,
rok się sucho ściele.

Pogoda w kwietnią niedzielę
wróży urodzajów wiele.

Kwiecień co deszczem rosi, wiele owoców przynosi,
ale gdy jest suchy, nie daje dobrej otuchy.

Wszystkie mecze o godz. 15⁰⁰!

Zarząd Klubu Sportowego „Ranizovia” prosi kibiców i sympatyków piłki nożnej o przychodzenie na mecze piłkarskie na stadionie w Ranizowie oraz o kulturalny doping, który ma pomóc naszym piłkarzom utrzymać się w klasie B.

Szkola Podstawowa w Ranizowie informuje, że z sali gimnastycznej mogą korzystać zorganizowane grupy w wieku ponadszkolnym w liczbie minimum 10 osób po uprzednim zarezerwowaniu terminu. Odpłatność za korzystanie z sali wynosi:

- młodzież do lat 18 5 zł. za 1 godz. od grupy,
- dorośli powyżej 18 lat 8 zł. za 1 godz. od grupy.

Sala udostępniona jest w dniach; środa w godz. 17 - 19 - dorośli,

sobota w godz. 16 - 18 - młodzież.

Wejście na salę gimnastyczną jest dozwolone jedynie w stroju sportowym, tj. spodenki, koszulka, dres, miękkie obuwie sportowe.

Grzegorz Woś

DATA	DZIEŃ TYG.	TYTUŁ FILMU	PROD.	OD LAT
5.04.98	NIEDZIELA	„ZAGINIONY ŚWIAT - JURASSIC PARK”	USA	b/o
12.04.	NIEDZIELA	„HERKULES”	USA	b/o
12.04.	NIEDZIELA	„JAK PIES Z KOTEM”	USA	15
19.04.	NIEDZIELA	„AIR FORCE ONE”	USA	15
26.04.	NIEDZIELA	„RELIKT”	USA	15
3.05.	NIEDZIELA	„PRAWEM NA LEWO”	USA	15

Jak w Wielki Piątek mróz
to siana będzie pełen wóz.

Gdy na dzwony wielkanocne pada
suchość nam przez całe lato włada.

W Wielką Niedzielę pogoda,
duża w polu uroda.

Jeśli na św. Wojciecha pada,
to trzecia kopa siana przepada.

Kiedy zleje nas Marek (25.04)
ziemia będzie jak skwarek.

Kiedy Marek ciepłem darzy,
mróz ogrody jeszcze zwarzy.

Ile razy przed Wojciechem zagrzmie na pola,
tyle razy po Wojciechu zabieli się rola.

„Więści Ranizowskie” - pismo społeczno-kulturalne. Miesięcznik. Wydawca: Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Ranizowie, tel. 2272663 w. 34. Redaguje Zespół. Teksty podpisane odzwierciedlają poglądy autorów. Przedruk dozwolony z podaniem źródła.

Nakład 250 szt.